

UNESCO verdensarv

28. februar 2020

Per Øyvind Riise,
avdelingsleder verdensarv og
formidling

Baal-tempelet i Palmyra

Syria

Isis's destruction of Palmyra: 'The heart has been ripped out of the city'

Isis is destroying the 'Venice of the sands' piece by piece - and worse atrocities may be yet to come. Will the brutal organisation erase the memory of Syria's extraordinary history? Plus, Robin Yassin-Kassab assesses the impact on the nation

Stuart Jeffries

Wed 2 Sep 2015 19.41 BST

3,245 374

A cloud rises above where the Temple of Baal Shamin stood in Palmyra until Isis blew it up in August.

At length we stood on the end of the col and looked over Palmyra," wrote the British traveller, archaeologist and poet Gertrude Bell on 20 May 1900. "I wonder if the wide world presents a more singular landscape. It is a mass of columns, ranged into long avenues, grouped into temples, lying broken on the sand or pointing one long solitary finger to Heaven. Beyond them is the immense Temple of Baal: the modern town is built

most viewed

Michael Cohen case shines light on Sean Hannity's real estate empire

Shania Twain apologises for saying she would have voted for Trump

Boy, 12, steals credit card and goes on Bali holiday after fight with mother

Canadian lynched in Peru after being accused of shaman's death

Customs union U-turn by May could inspire Brexiter cabinet revolt

Dombås kirke i flammer i natt: – Det er så trist, så trist

Flammene sto i natt fra taket på Dombås kirke. Dovre er i sorg over brannen i den nyrestaurerte kirken, som var et samlingspunkt i bygda.

Av SVEN ARNE BUGGELAND
Oppdatert 21. februar

a/Paige Walters
Paris

BREAKING
MASSIVE FIRE
CEIVE PRESCRIPT

Dresden i
måneskinn,
J.C. Dahl 1827

Dresden

Kgl. Schloss

Kath. Hofkirche

Theaterplatz

Ständehaus

Marienbrücke

Dresden, 1906

Dresden, Blick von der Frauenkirche nach Westen mit Stallhof (links) und Augustusstraße, vor 1906

Historische Ansichtskarte / Archiv Dr. Tobias Knobelsdorf

Dresden, 1945

Ca 83.000 hus
rasert

Ca. 25.000 (?) døde

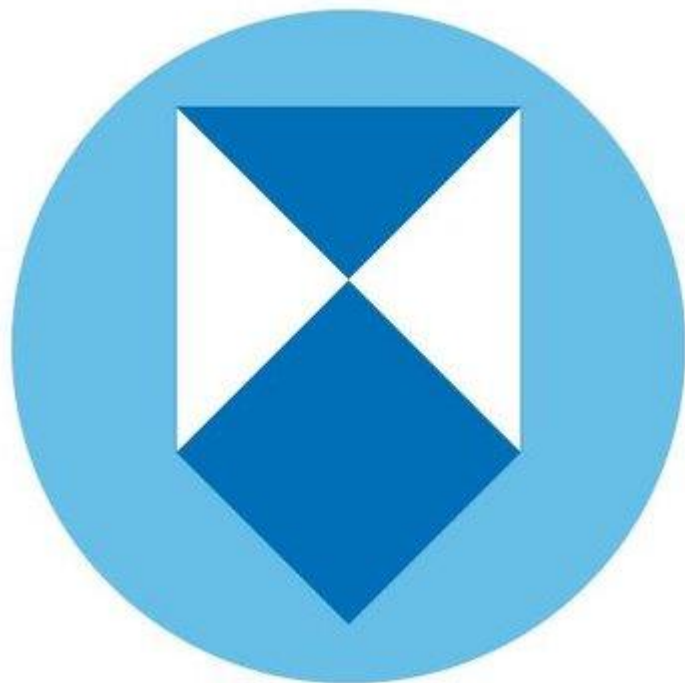
UNESCO

*Since wars begin in the minds of men,
it is in the minds of men that the
defences of peace must be constructed.*

fra UNESCOs Grunnlov, 16. November 1945

- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
- Trådte i kraft november 1946 etter ratifikasjon
- Norge blant de første 20 landene
- Flere verneprogram:
 - Verdensminneprogrammet (Memory of the World), bl.a. *Et dukkehjem*
 - Norges dokumentarv: Røros kobberverks arkiv
 - Menneskehetens immaterielle kulturarv, bl.a. *Oselveren*
 - Geoparker, bl.a. *Trollfjell* på Helgeland
 - Biosfæreområder, bl.a. *Nordhordland*
- Mest kjent: Verdensarven – «*UNESCO World Heritage*»
- I dag: 193 medlemsland

Haag-konvensjonen av 1954

- Beskyttelse av kulturminner i krig
- Blue-Shield-symbolet
- Utvidet i 1999, ratifisert av Norge på nytt i 2016

«... damage to cultural property belonging to any people whatsoever means damage to the cultural heritage of all mankind, since each people makes its contribution to the culture of the world»

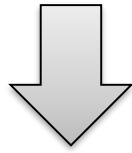

Byggingen av Aswandammen i Egypt

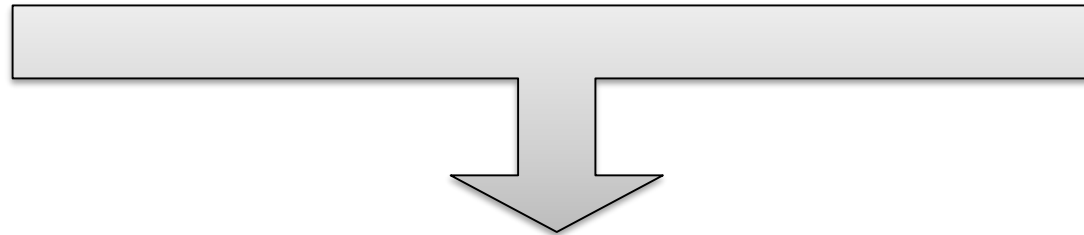
1959: Kampanje for å berge
Abu Simbel-tempelet

Mer enn 20 monumenter
flyttet til en kostnad på
nærmere 1 milliard kroner

Vern av natur

Vern av kultur

1972: FNs første miljøkonferanse i Stockholm

Verdensarv- konvensjonen 16. november 1972

«... at deler kultur- og naturarven er av så enestående interesse at det er behov for å bevare den som en del av hele menneskehetens kultur- og naturarv.»

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

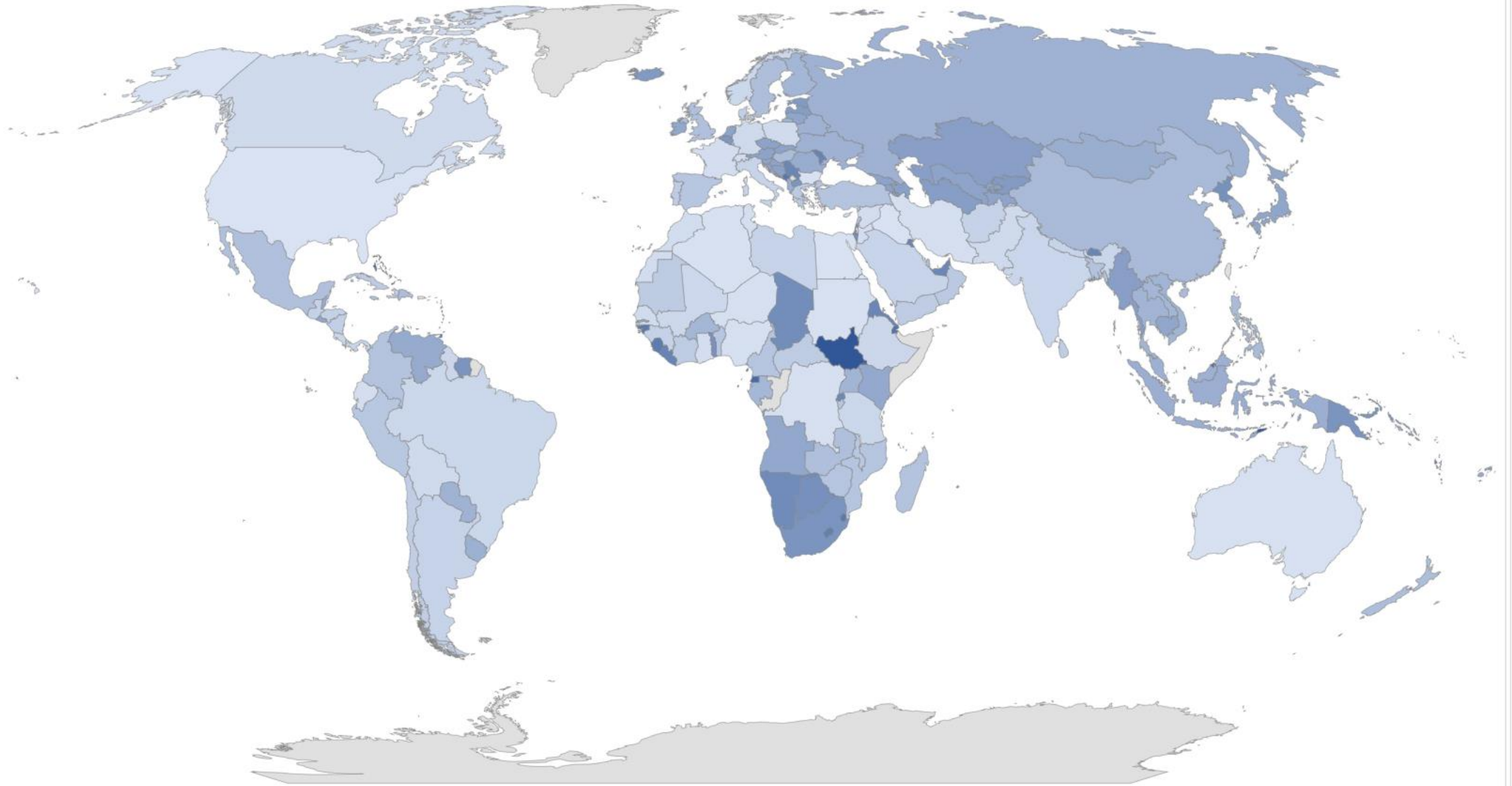

World Heritage
Convention

Verdensarvkonvensjonen

- Vedtatt av UNESCO 16. november 1972
 - Trådte i kraft 17. desember 1975
(3 måneder etter tidspunktet da 20 statsparter hadde ratifisert eller tiltrådt konvensjonen)
 - Ratifisert av Norge 12. mai 1977
 - 193 statsparter har ratifisert pr 2020
- Verdensarvkomité med 21 medlemmer

2010

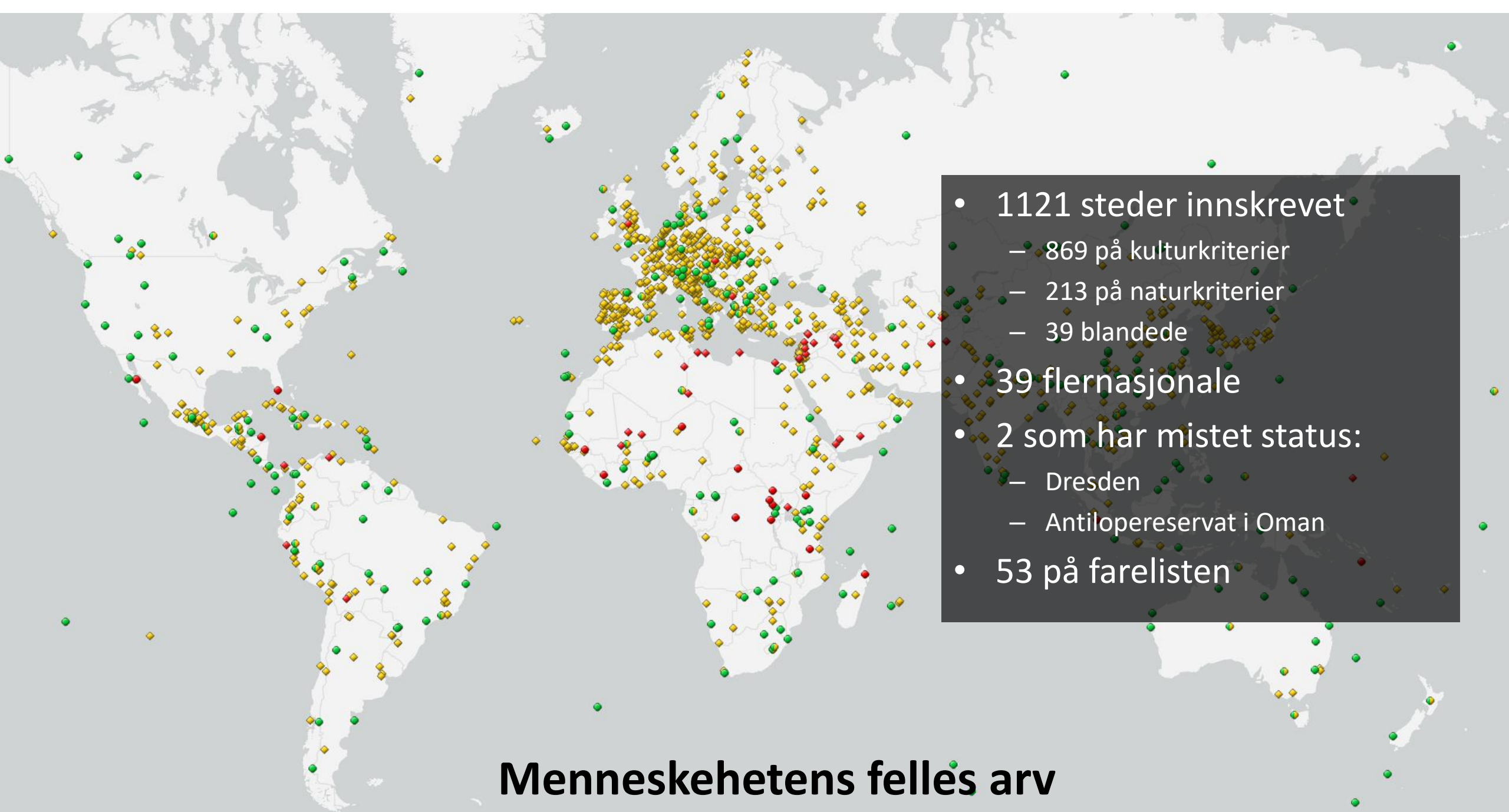
United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

World Heritage
Convention

Krav for å komme på verdensarvlista

- Området skal ha **kultur- eller naturkvaliteter** som har "outstanding universal value" (**OUV**)
 - Området skal oppfylle **minst ett** av 10 **kriterier**
 - Området skal ha **integritet** (helhet)
 - Kulturkvalitetene skal ha **autentisitet** (ekthet)
 - Kvalitetene skal ha **langsiktig beskyttelse**
 - Området skal ha **god forvaltning** – beste praksis
 - Ideen om verdensarv må ha **lokal forankring**.

- 1121 steder innskrevet
 - 869 på kulturkriterier
 - 213 på naturkriterier
 - 39 blandede
- 39 flernasjonale
- 2 som har mistet status:
 - Dresden
 - Antilopereservat i Oman
- 53 på farelisten

Menneskehetens felles arv

Trusler mot verdensarven

Krig og terrorisme

Ahmad al-Faqi al-Mahdi

- Dømt i den internasjonale domstolen i 2017
- 9 års fengsel og 25 millioner kroner i bot

Verdensarvstedet Timbuktu, 2012

Trusler mot verdensarven

Utbyggingspress

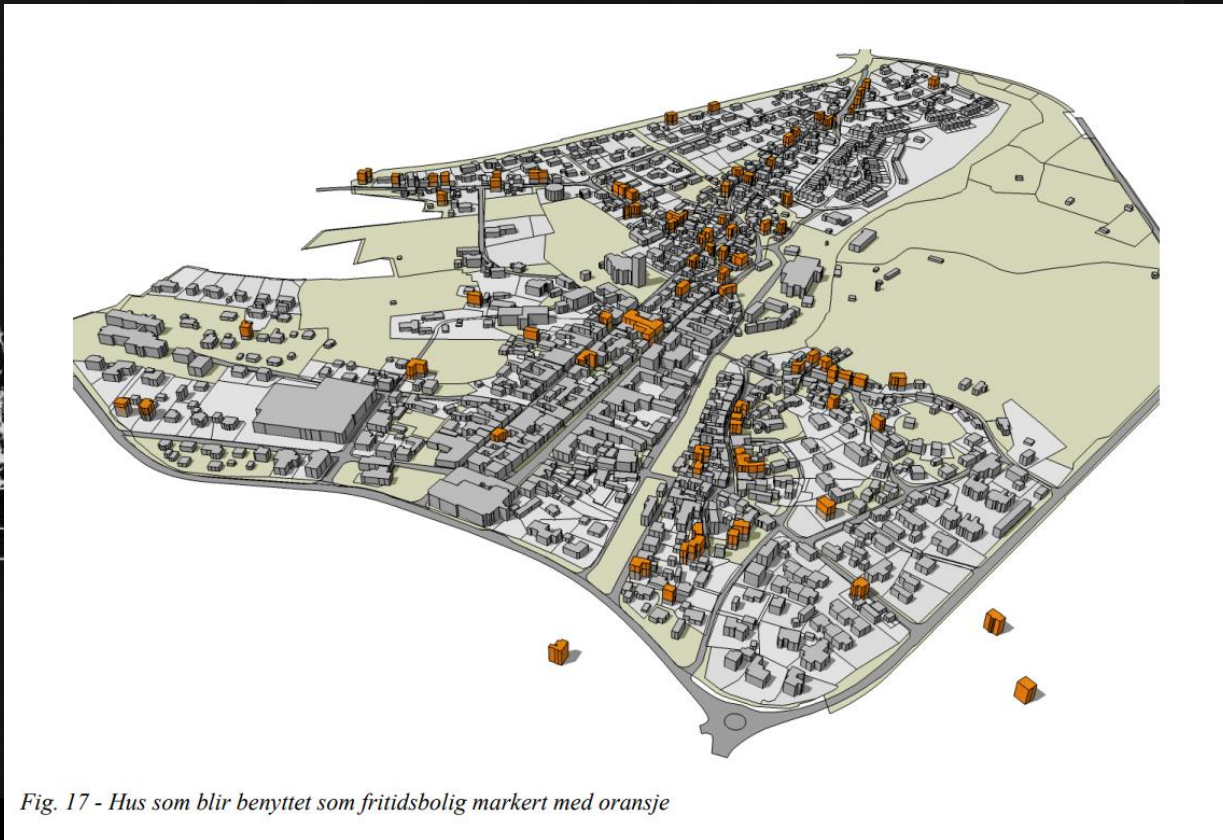

Fig. 17 - Hus som blir benyttet som fritidsbolig markert med oransje

- Behovet for buffersone
- Fortrenging av lokalbefolkning
- Modernisering

Foto: Bergen byarkiv.

Forslag fra Byplansjefen i Bergen til ny bebyggelse på Bryggen i 1957.

Trusler mot verdensarven

Overturisme

- Overbelasning på kulturminnene
- Turismens bidrag til klimakrisen
- Lokalsamfunn eller reiselivsprodukt?

IST GO HOME
te the tourist

Igjen mister vi byen vår til cruiseturistene

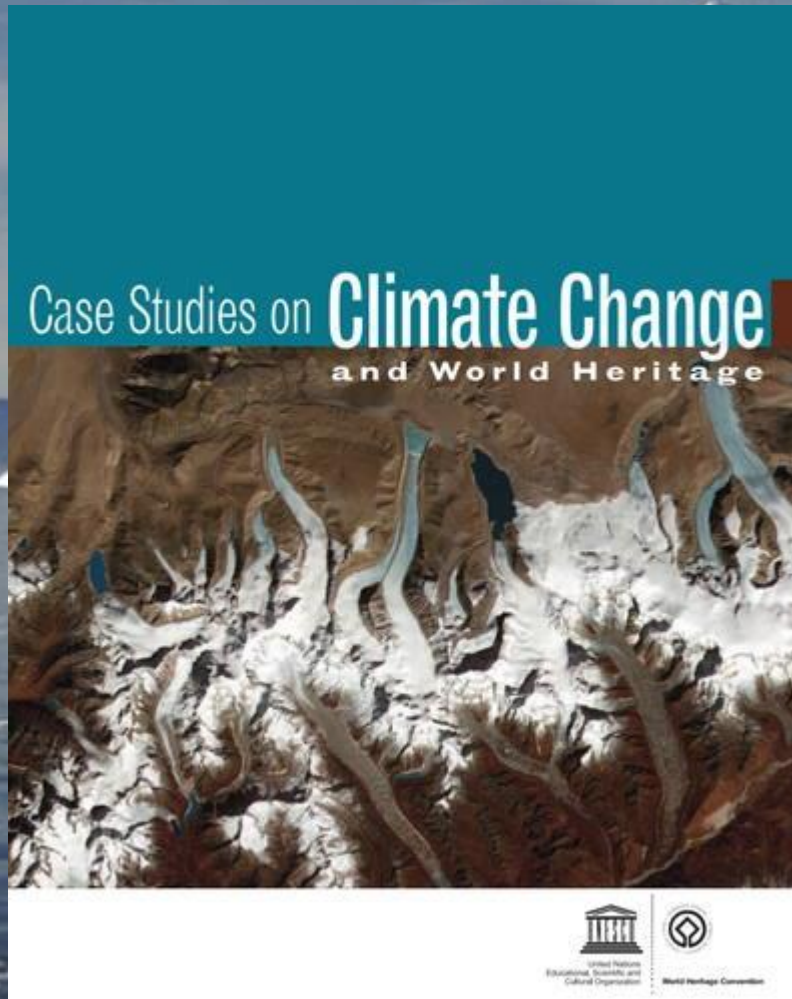
DEBATT: Butikkene erstattes av spisesteder, Bryggen er en paradegate med suvenirbutikker og Fløyen et permanent tivoli.

ØDELAGT SENTRUM: Fløyen, som før var bergensernes allemannseie, er nå blitt en arena lagt til rette for møte turiststrømmen. Det ser faktisk ut som et permanent tivoli der oppe, skriver Marlen Foseid. Foto: Nikita Solenov

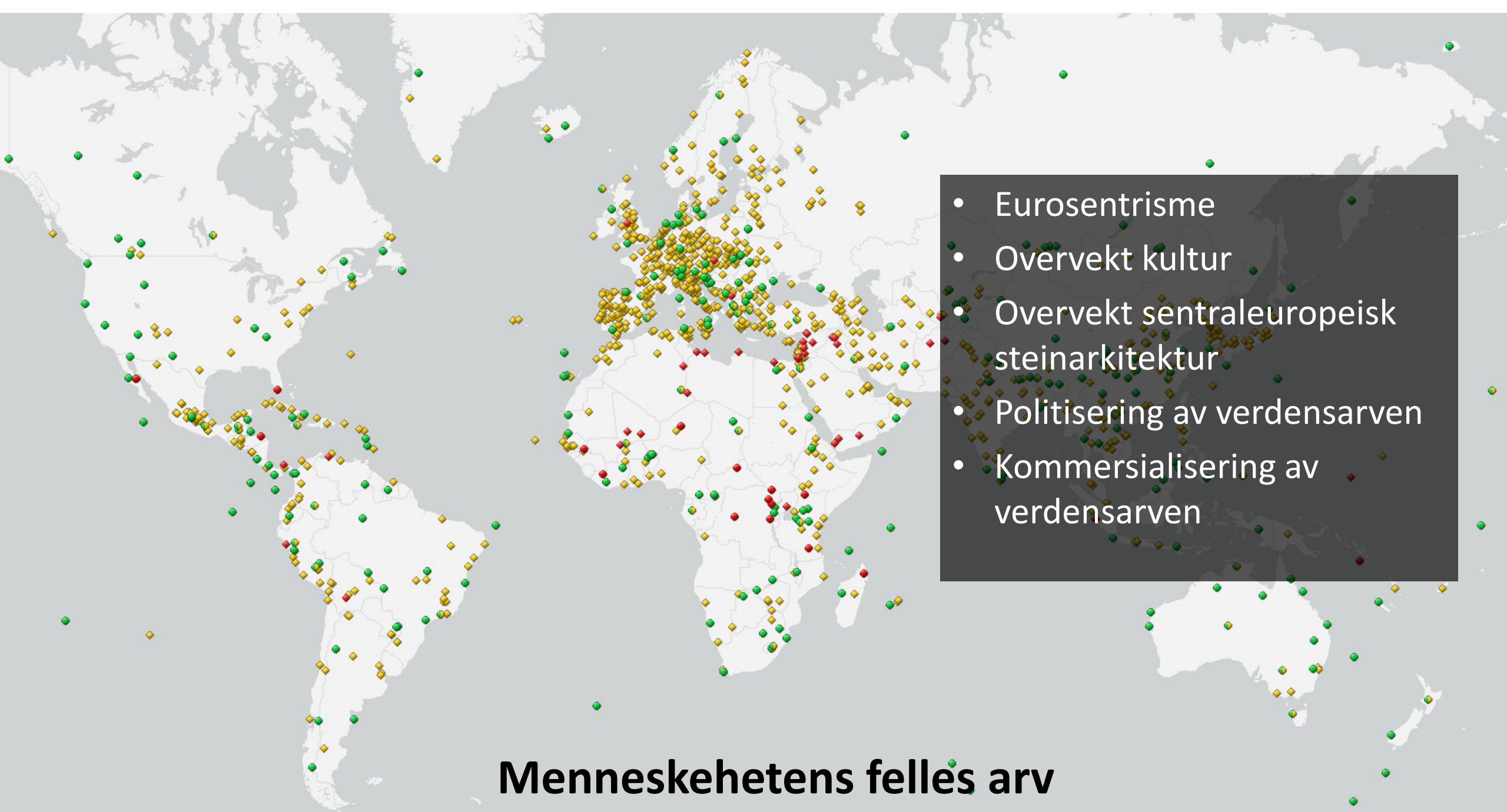
Trusler mot verdensarven

Klimakrisen

- Verdensarvsteder direkte truet
- Nye utfordringer i vernearbeidet
- Habitater blir ødelagt

Ilulissatfjorden, Grønland

- Eurosentrisme
- Overvekt kultur
- Overvekt sentraleuropeisk steinarkitektur
- Politisering av verdensarven
- Kommersialisering av verdensarven

Menneskehetens felles arv

Flest verdensarvsteder

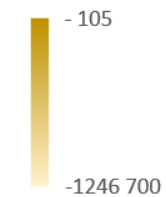
Antall av unique_number

China	54
Italy	49
Spain	44
France	41
Germany	39
India	37
Mexico	35
United Kingdom	31
Russia	25
Iran	24

Tettest verdensarv

Antall kv pr sted

Mauritius	1 020
Palestina	2 073
Lebanon	2 090
Israel	2 308
Luxembourg	2 586
Belgium	3 053
Cyprus	3 084
Cape Verde	4 033
Netherlands	4 616
Denmark	4 788

Antall innbyggere per sted

Antall innb pr sted

-18 664

-95443 156

Cyprus	393 184
Bahrain	497 528
Croatia	586 499
Greece	597 801
Mauritius	632 307
Denmark	643 329
Portugal	662 500
Norway	761 173
Bulgaria	786 221
Sweden	792 537

Leveres av Bing

© GeoNames, HERE, MSFT, Microsoft, NavInfo, Wikipedia

Norges 8 verdensarvsteder

Norsk verdensarv

Innskrevet som verdensarv

1979: Bryggen i Bergen

1979: Urnes Stavkirke

1980/2010: Røros bergstad og
Circumferensen

1985: Bergkunsten i Alta

2004: Vegaøyane

2005: Vestnorsk fjordlandskap

2005: Struves meridianbue

2015: Rjukan-Notodden industriarv

Tentativ liste

2002: Det lulesamiske området Tysfjord,
Hellmobotn og Rago

2002: Lofotenøyene

2007: Jan Mayen og Bouvetøya
(Atlanterhavssryggen)

2007: Svalbard

2010: Borrehaugene og Hyllestadbruddet

Storwartz 1644/45

Kobberfunn og første gruve

Circumferensen 1646

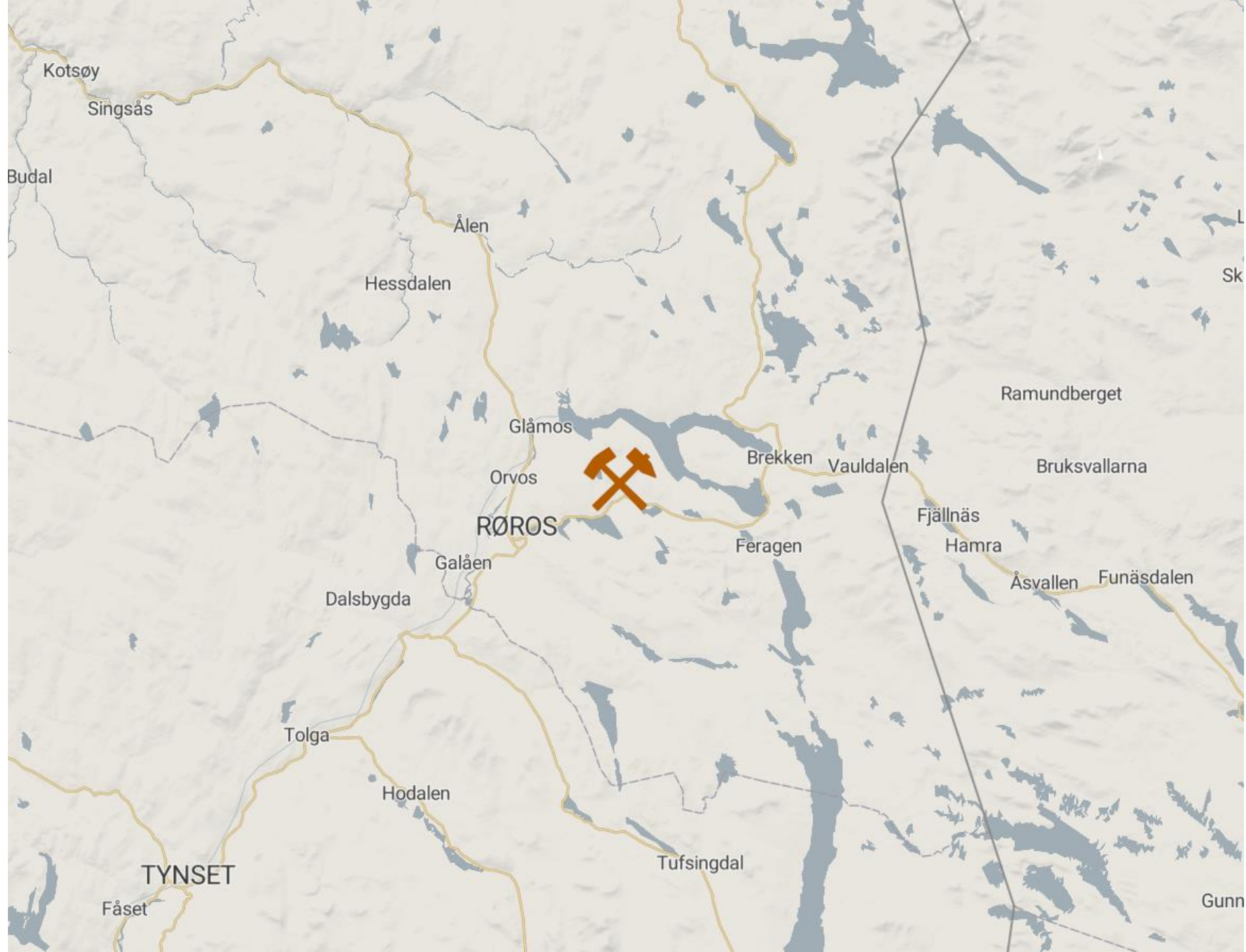
Privilegier fra Christian IV

Verdensarv 1980

Trehusbebyggelsen i Røros

Utvidelsen 2010

Røros bergstad og
Circumferensen

Storwartz 1644/45

Kobberfunn og første gruve

Circumferensen 1646

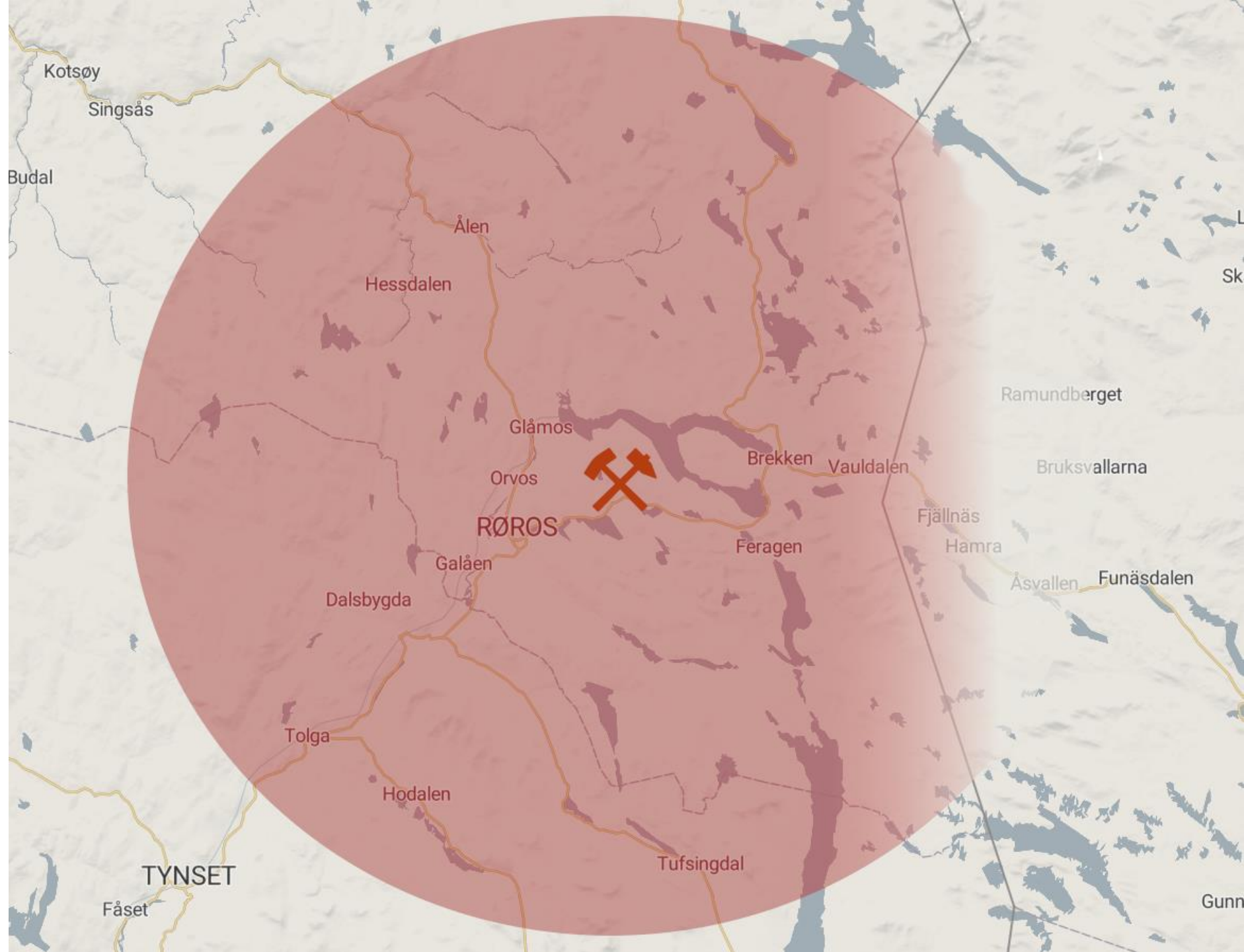
Privilegier fra Christian IV

Verdensarv 1980

Trehusbebyggelsen i Røros

Utvidelsen 2010

Røros bergstad og
Circumferensen

Storwartz 1645

Kobberfunn og første gruve

Circumferensen 1646

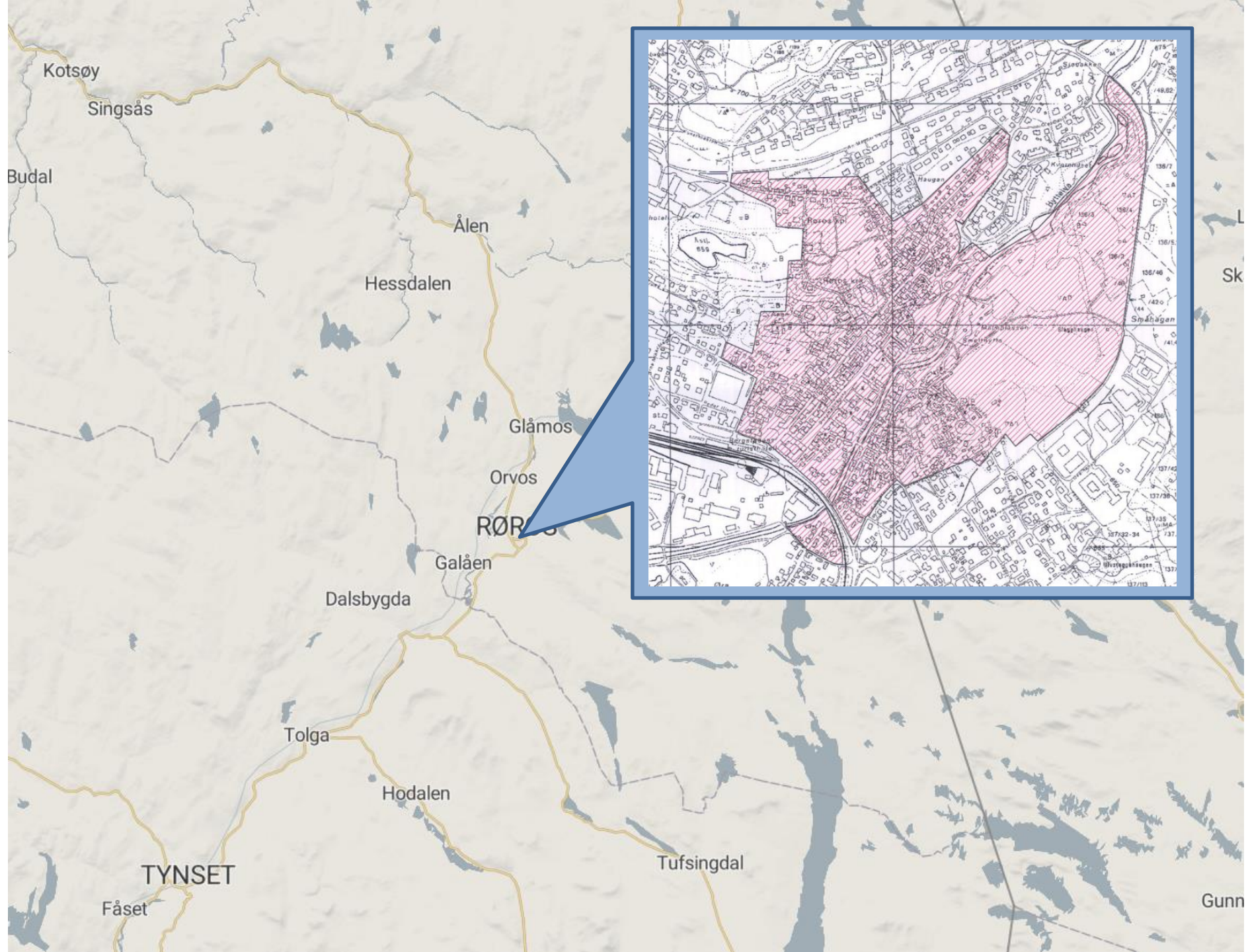
Privilegier fra Christian IV

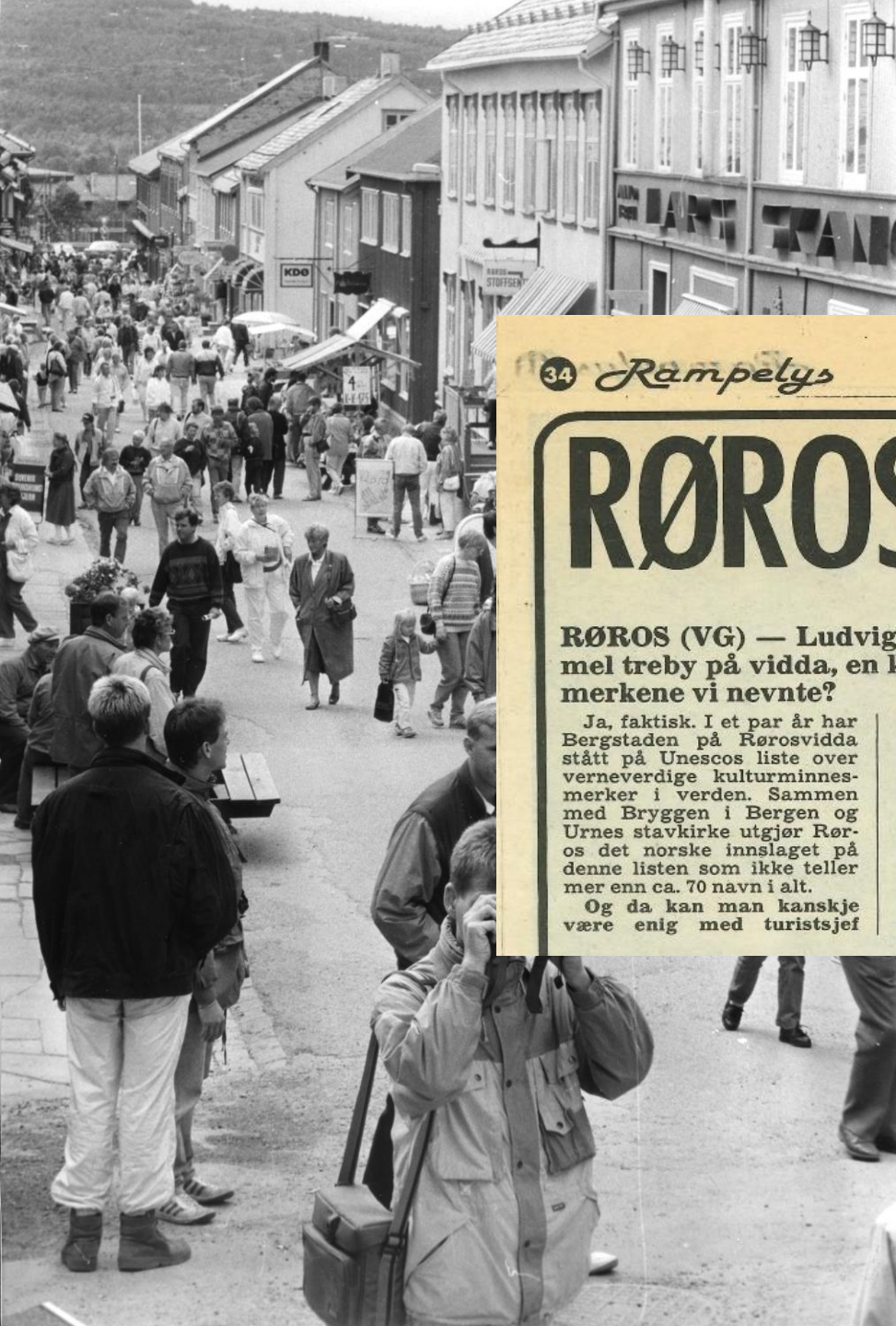
Verdensarv 1980

Trehusbebyggelsen i Røros

Utvidelsen 2010

Røros bergstad og
Circumferensen

RØROS

kultur-minnesmerke i verdensklasse

Av ANNEMOR MØST og NILS BJAALAND (foto)

RØROS (VG) — Ludvig XIVs Versailles, pyramidene i Egypt — og så Røros. Kan en gammel treby på vidda, en kirke og noen slagghauger, ha noe felles med de andre kulturminnesmerkene vi nevnte?

Ja, faktisk. I et par år har Bergstaden på Rørosvidda stått på Unescos liste over verneverdige kulturminnesmerker i verden. Sammen med Bryggen i Bergen og Urnes stavkirke utgjør Røros det norske innslaget på denne listen som ikke teller mer enn ca. 70 navn i alt.

Og da kan man kanskje være enig med turistsjef

Bjørn Johnsen, som slett ikke er fra Røros, men tvert imot er Tønsberg-gutt, men som allikevel hevder at «Det bør høre til enhver nordmanns oppdragelse å besøke Røros minst én gang».

Men Røros, sier du kanskje, hva skal man gjøre der? Kirken og den ene gaten har vi jo sett bilder av før, og slagghaugene kan da ikke

være så spennende at det gjør noe?

Det finnes faktisk litt av hvert å foreta seg på Røros, byen hvor det største hotellet i dag har flere ansatte enn Røros Kobberverk hadde i de siste årene før det ble nedlagt. Fjell og vidde, fotturterreng og kano-eldorado ligger dessuten like utenfor stuedøren.

Nordmenn, svensker og tyskere dominerer blant sommerturistene — selv om man også på Røros merker svikten i turisttilgangen i år. Men selv om man gjerne tar imot gjester, er byens myndigheter fast bestemt på at det enestående bymiljøet aldri skal bli ødelagt av masseturismen.

10 PÅ TOPP

i Sommer-Norge

Tidligere artikler:

26. juni: Verdens vakreste sjøreise. 3. juli: Nordkapp. 10. juli: Kon Tiki museet. 14. juli: ABC til sommer-Oslo. 21. juli: Dagstur til fjordene. 24. juli: Maihaugen. 28. juli: Geiranger. 31. juli: Fjellet.

Siste artikkel om de ti på topp i sommer-Norge — om Bergen — kommer lørdag.

Bli Bergstaden Røros et av verdens underverker?

Avgjørelsen treffes trolig av UNESCO til høsten

Utrolig? - men sant. Røros er kandidat til å få plass på en av de mest eksklusive lister i verden over bevaringsverdige kultur- og naturområder. Dette er den såkalte «World Heritage List» utarbeidet av UNESCO - ei liste bestående av steder som har fått betegnelsen menneskehetens felles arv.

Om Bergstaden Røros blir med på denne lista skal trolig avgjøres av UNESCO til høsten da flere hundre

nye forslag skal behandles.

Dersom Røros skulle havne på denne lista og dermed gjøre seg berettiget til betydelige pengesummer til arbeidet med ytterligere bevaring og vern, vil byen havne i - tør vi påstå - verdens mest brokede selskap. Vi tar et tilfeldig utvalg av det vil finne på den lista som allerede eksisterer: Mount Everest, Bryggen i Bergen, Auschwitz - Chertsov katodren, len, Nasjon i Vez, Indep er 57 UNESCO med I

Hele Norge stolt av Røros

Av ARNE R. DAHL

RØROS: - Bergstaden Røros er et eksempel på hvordan tidligere generasjoner, på tross av kummerlige kår, likevel hadde sansen for skjønhet og stil. Røros er blitt levendegjort gjennom dikteren Johan Falkbergets og maleren Harald Sohlbergs verker. Tilsammen er dette levende bevis på den kulturelle kraft vi har i denne byen, sa utenriksminister Svenn Stray i sin tale i forbindelse med avdukingen av en minneplata som forteller at Røros er opptatt som medlem på listen over verdens største kulturattraksjoner.

Avdukingen ble foretatt lørdag i nærvar av bla. hele det diplomatiske korps i Norge. Diplomatenene var i Røros i forbindelse med sin årlige rundtur forskjellige steder i landet. Stray fant det naturlig å bruke denne anledningen til å markere at Røros nå er kommet med på World Heritage List når så mange representanter fra den fjerde verden er tilstede.

Det er ikke bare Røros som er ut av den kulturelle posisjon det har fått, men hele Norge, sa han. Utenriksministeren understreket at konvensjonen for vern av kulturminnesmerker må sees som et tegn på at det er blitt en dyper forståelse for verdien av å ta vare på kulturminnene. I mange år har man vært vitne til en vandalisering av omgivelsene. Dette har ført til at mange kulturverdier er gått tapt. Røros er et bevis på hvordan man på en utmerket måte har greid å ta vare på den gamle bebyggelsen og miljøet.

Stray sa videre at parallelt med den økende interesse for å ta vare på vår nasjonale kultur, er det også en klar tendens til større in-

Utenriksminister Svenn Stray, riksantikvar Stephan Tschudi Madsen og varaordfører Johannes Sundt foran minneplata på Malmplassen. Sundt overrakte gaver, blomster og bergmannstavl til utenriksministeren og riksantikvaren.

ternasjonalt forståelse for andre nasjoners kulturminner, som igjen representerer større mellomfolkelig forståelse.

I godt selskap

Han slo fast at Røros er kmmet i godt selskap på World Heritage List med verdensattraksjoner som Versailles i Frankrike, pyramideområdet i Egypt og Independence Hall i USA.

Bergstaden Røros er det tredje norske kulturminnet som kommer med på UNESCOs liste. Fra før er Tyskebryggen i Bergen og Urnes stavkirke i Sogn funnet verdig til

en plass i det internasjonale verneprogrammet sammen med ca. 90 andre verdensattraksjoner.

Organisasjonen som står bak kulturminnelisten er den internasjonale sammenslutningen ICOMOS. Formålet er å arbeide for vern av kulturminner i internasjonal sammenheng. Riksantikvar Stephan Tschudi Madsen er nylig valgt til president i organisasjonen.

UNESCO stiller hvert år midler til disposisjon for de kulturminnene som finnes på listen. De antikvariske myndigheter i Norge har i mange år arbeidet for å få

Røros med blant verdens kulturattraksjoner. Nå har det endelig lyktes å få grubevnen anerkjent i denne sammenheng. Ved siden av at denne posisjonen kan tilføre stedet økonomisk støtte til vernearbeidet, gir det samtidig ekstra muligheter til å markedsføre Røros i turistmessig sammenheng. Under den høytidelige avdukingen av minneplata som har fått sin plass på veggen til Røros Kobberverks samlinger på Malmplassen, var det ellers taler av riksantikvar Stephan Tschudi Madsen og varaordfører Johannes Sundt i Røros kommune.

Røros blant verdens kulturminnesmerker

Uten at noen nå skal beskyldes for ren navlebeskuelse, kan rørosingene hevde at byen deres hører med blant verdens kulturminnesmerker.

Lørdag var nemlig den store dagen.

Riksantikvar Stephan Tschudi-Madsen var også til stede ved bevisenheten på Malmplassen. Ikke minst for riksantikvaren

Da avduket utenriksminister Svenn Stray minneplata som markerer at Røros er opptatt på UNESCOs World Heritage List.

sive lista som pr. i dag rommer ca. 90 ulike kultur- og natur-

SE SIDE 10

Riksantikvar Stephan Tschudi-Madsen, varaordfører Johannes Sundt og utenriksminister Svenn Stray etter avdukingen av UNESCOs minneplata.

Røros...
Fra 1. side

monumenter over hele verden. Røros ble opptatt på denne lista i fjor.

Sammen med utenriksminister Stray var også hele diplomatkorps med. Dette var ca. 80 personer fra ulike utenlandske ambassader i Norge som var på sin

årlige rundtur. Det var i år tredjedgangen diplomatkorps gjetet Røros. Dermed ble de også vitne til avdukingen av denne tavla som kommer til å bety mye god prestisje for Bergstaden Røros.

I sin tale understreket Svenn Stray at han syntes det var gledelig å spore en holdning i riktig retning når det gjaldt bevaringsarbeid. Særlig gledelig syntes han det var at Røros nå var blitt internasjonalt anerkjent som bevaringsverdig, og at det som var skapt på Røros gjennom fattigdom og nød kunne bli tatt vare på for ettertida.

Varaordfører Johannes Sundt var også stolt over å kunne slå fast Røros' internasjonale status som kulturminne.

Plata som står på veggen på Kobberverkets Samlinger på Malmplassen har følgende ordlyd:

Røros - grunnlagt 1646. Brent 1678 og 1679. Innført på UNESCOs liste over kulturminner 1981.

RØROSMUSEET

MUSEENE I SØR-TRØNDELAG

Storwartz 1645

Kobberfunn og første gruve

Circumferensen 1646

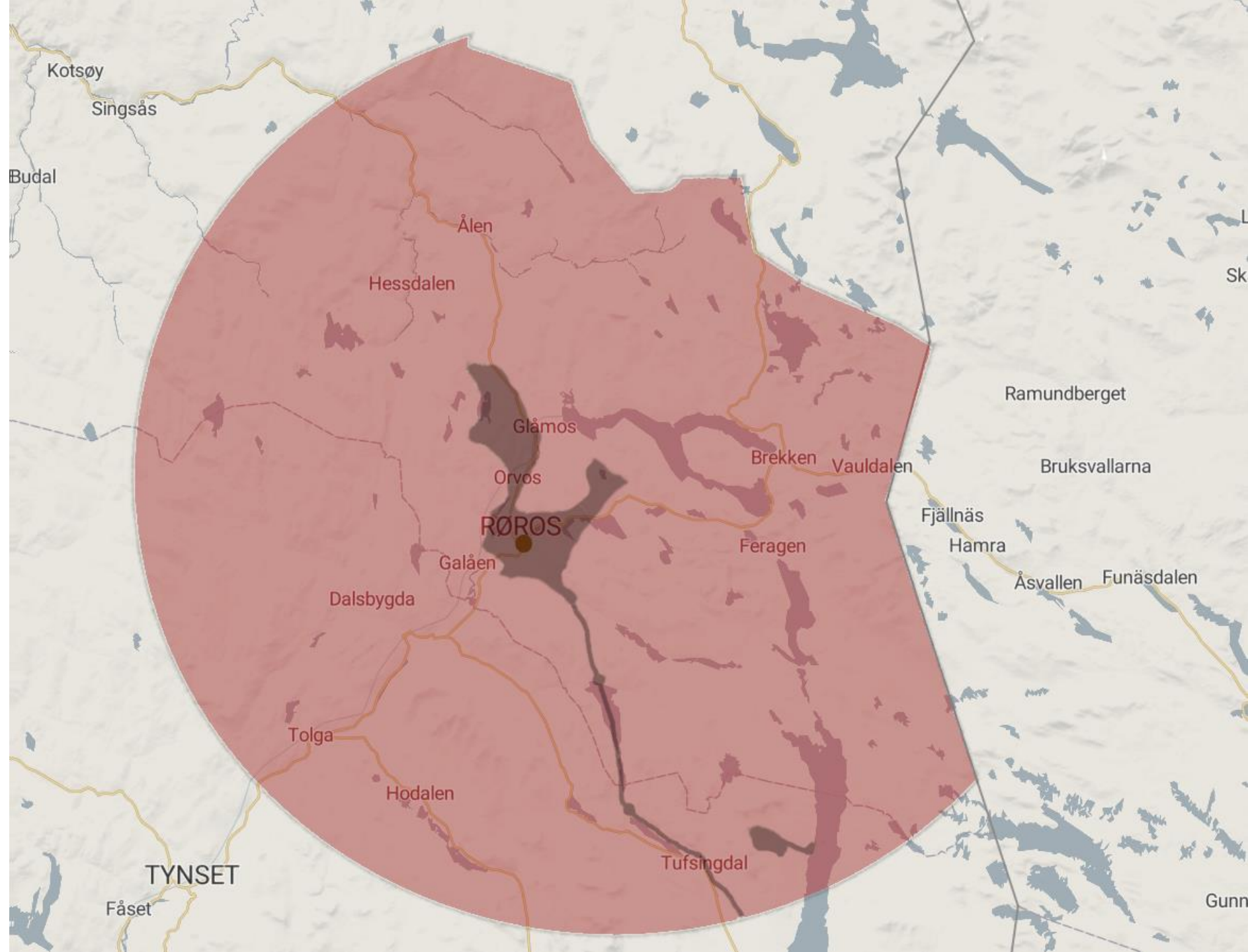
Privilegier fra Christian IV

Verdensarv 1980

Trehusbebyggelsen i Røros

Utvidelsen 2010

Røros bergstad og
Circumferensen

Storwartz 1644/45

Kobberfunn og første gruve

Circumferensen 1646

Privilegier fra Christian IV

Verdensarv 1980

Trehusbebyggelsen i Røros

Utvidelsen 2010

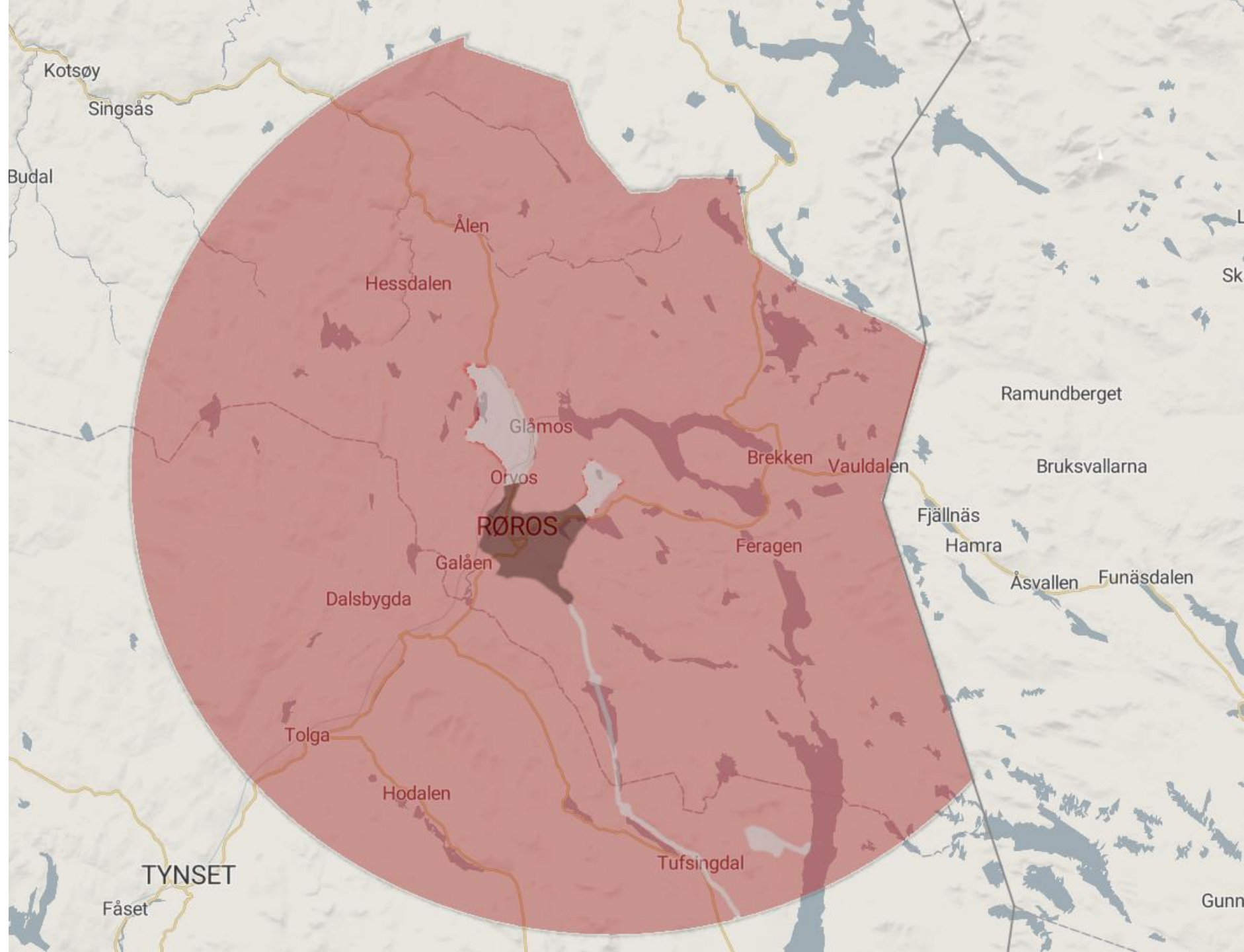
Røros bergstad og
Circumferensen

Bergstaden med kultur- og
industrilandskap

Gruveområdene

Femundshytta

Vinterleden

Bergstaden

Industri- og kulturlandskapet

Storwartz 1644/45

Kobberfunn og første gruve

Circumferensen 1646

Privilegier fra Christian IV

Verdensarv 1980

Trehusbebyggelsen i Røros

Utvidelsen 2010

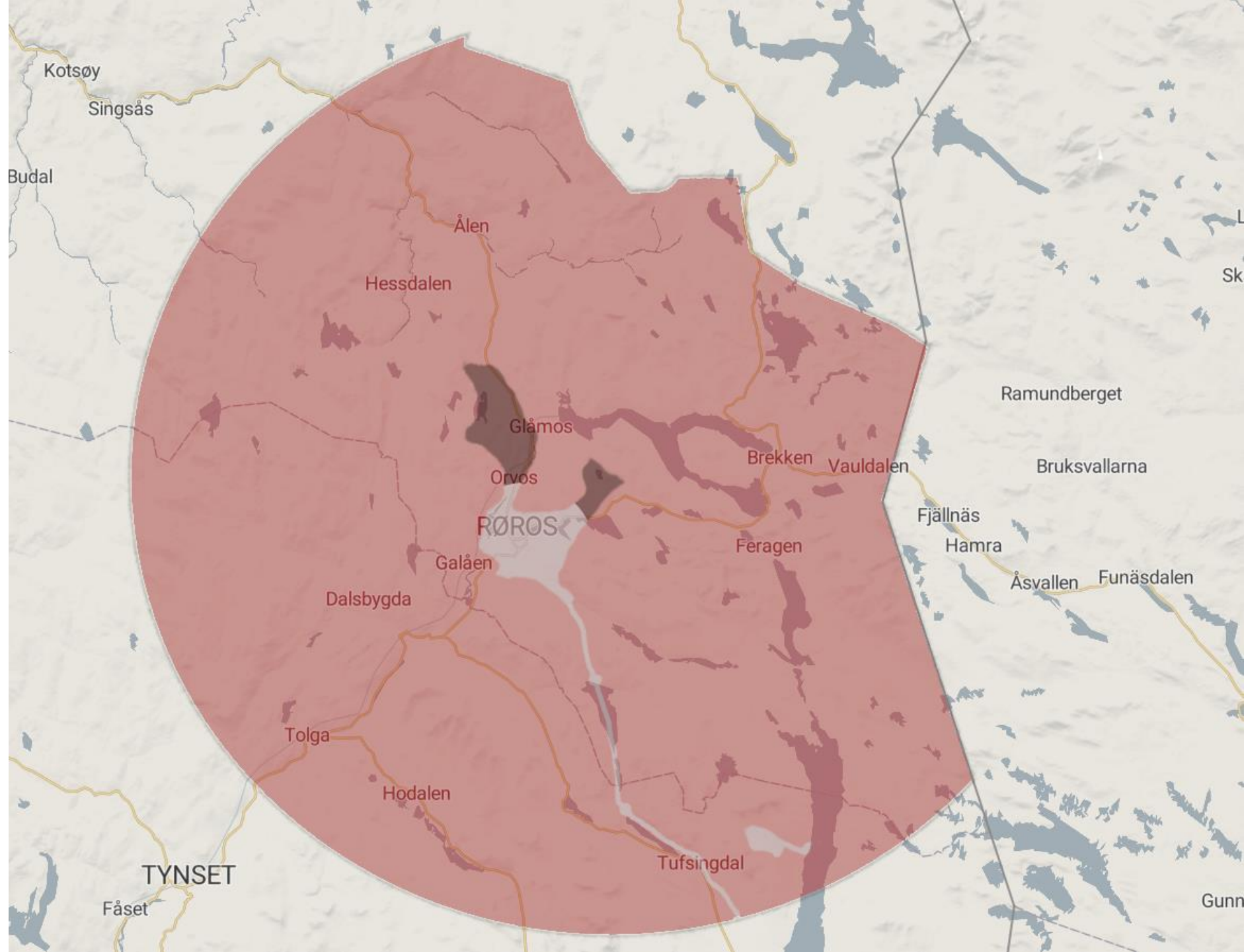
Røros bergstad og
Circumferensen

Bergstaden med kultur- og
industrielandskap

Gruveområdene

Femundshytta

Vinterleden

Gruveområdene

Storwartz 1644/45

Kobberfunn og første gruve

Circumferensen 1646

Privilegier fra Christian IV

Verdensarv 1980

Trehusbebyggelsen i Røros

Utvidelsen 2010

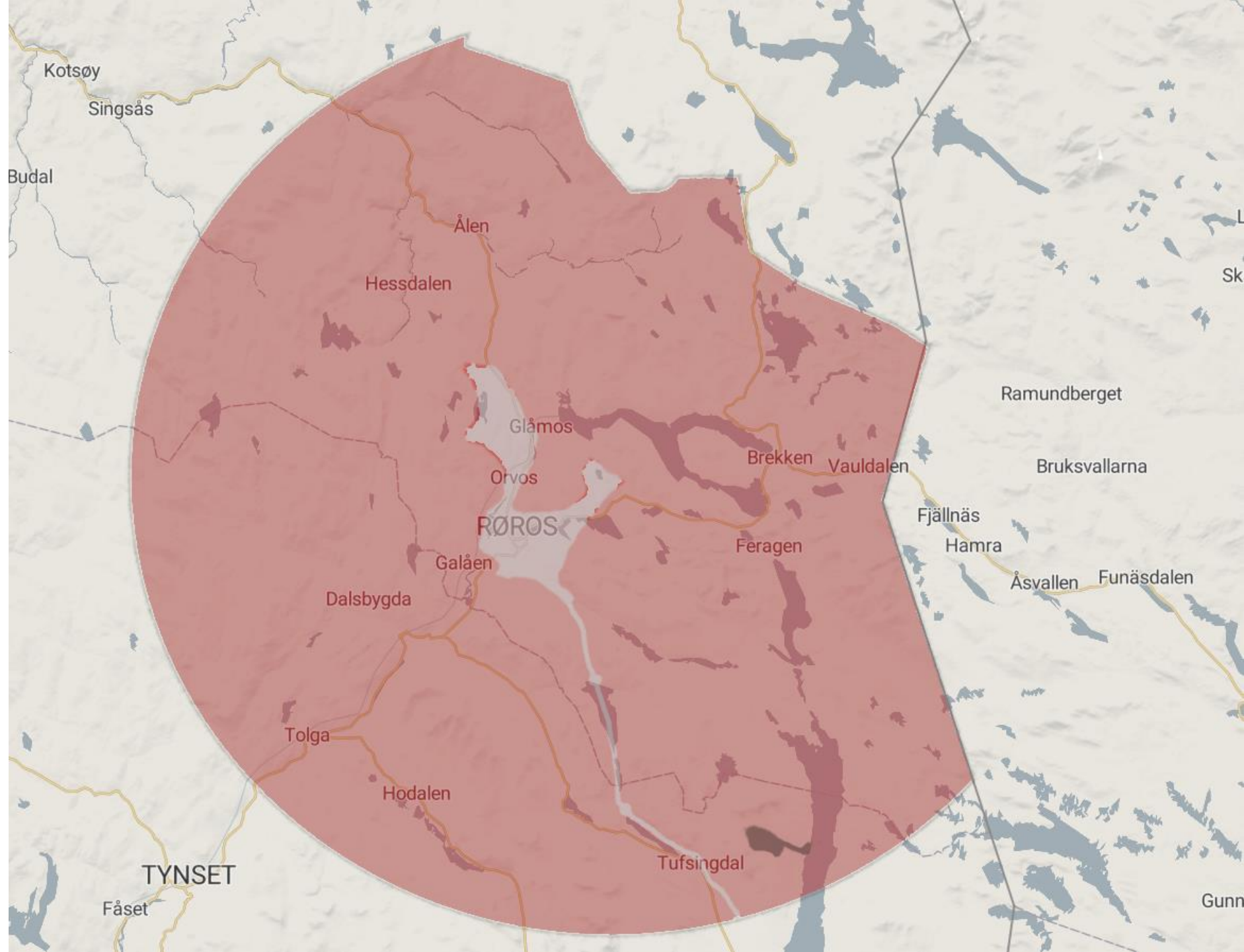
Røros bergstad og
Circumferensen

Bergstaden med kultur- og
industrielandskap

Gruveområdene

Femundshytta

Vinterleden

Femundshytta

Storwartz 1644/45

Kobberfunn og første gruve

Circumferensen 1646

Privilegier fra Christian IV

Verdensarv 1980

Trehusbebyggelsen i Røros

Utvidelsen 2010

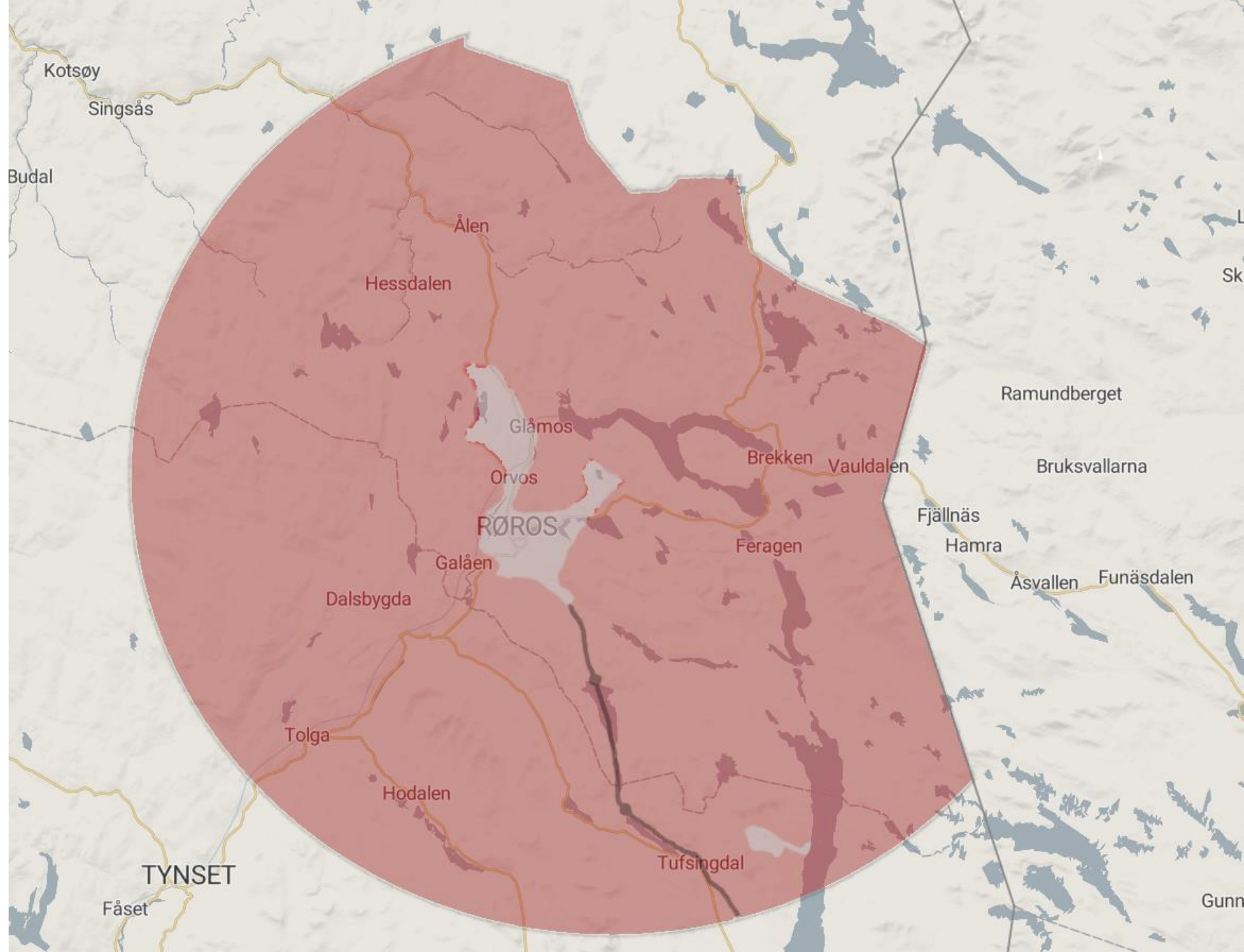
Røros bergstad og
Circumferensen

Bergstaden med kultur- og
industrilandskap

Gruveområdene

Femundshytta

Vinterleden

Vinterleden

Foto: Svein Arild Johnsgård

«...en unik **kultur** knyttet til utvinningen av det verdifulle kobberet i dette **avsidlesliggende og tynt befolkede** området.»

«Røros bergstad og Circumferensen utgjør en helhet som er et fremragende eksempel på **tradisjonell bosetting og ressursutnyttelse**. De ulike aktivitetene som har funnet sted i området utgjør en **sammenhengende og gjensidig avhengig enhet.**»

UNESCO, innskrivingen i 2010.

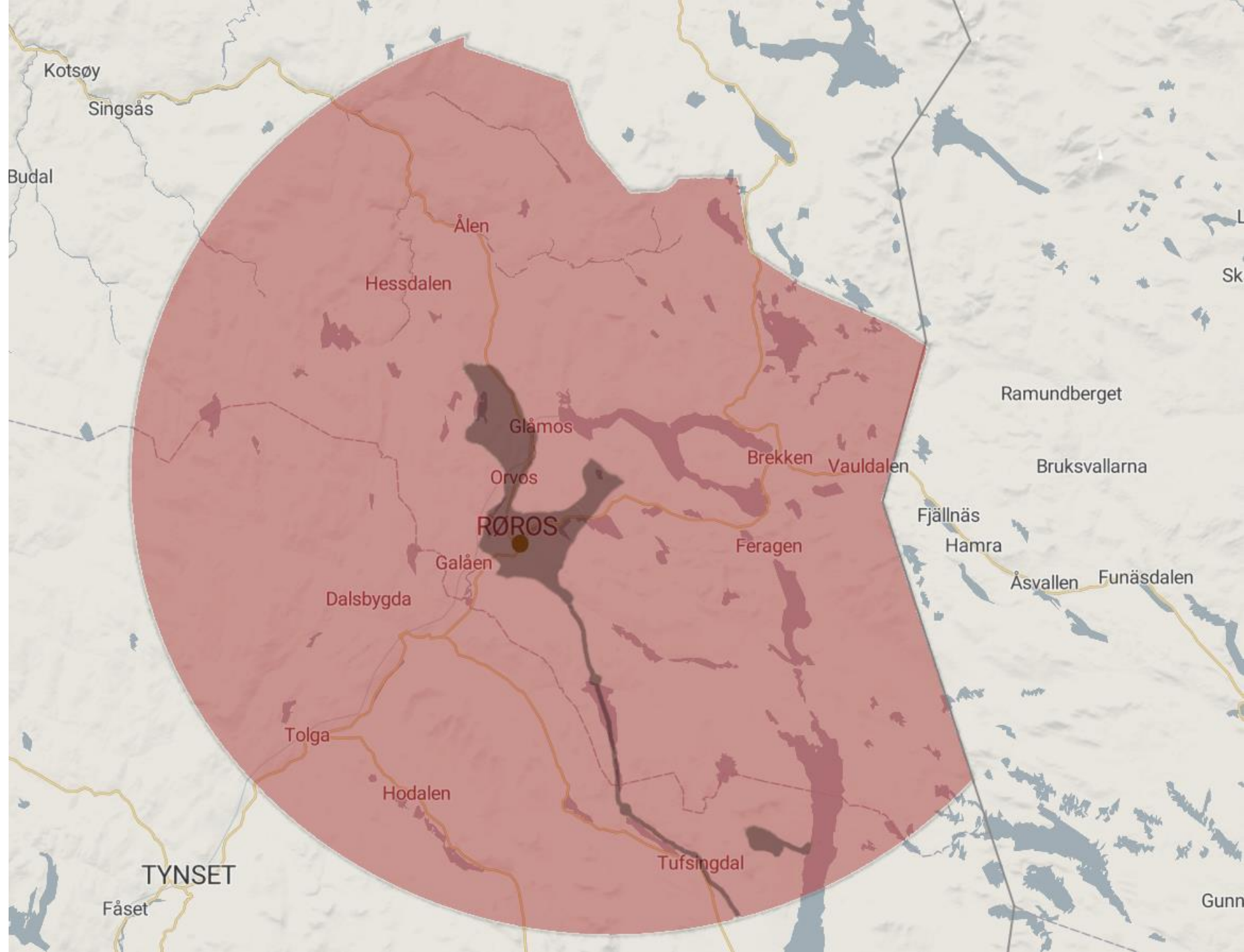

Foto: Iver Olsen

Verdensarvsenter under arbeid!

2. Formål

Besøkssentrene skal spre kunnskap og skape oppmerksomhet om sitt felt. De skal bidra til lokal, bærekraftig verdiskaping gjennom måten de drives på.

Det gjøres ved å:

- inspirere folk til å ville lære mer om senterets spesifikke fagfelt gjennom å tilrettelegge informasjon og gi dem gode opplevelser
- legge til rette for godt samspill med lokale interessenter for å utvikle bærekraftige aktiviteter utenfor og i verneområder

Videre skal besøkssentrene tilby natur- og/eller kulturminne opplevelser som gjør folk glad i naturen og kulturminnene. De skal være et knutepunkt for natur- og kulturminneveiledning, turinformasjon, næraktiviteter, attraksjoner og skal tilstrebe samhandling med andre lokale, bærekraftige virksomheter.

Skape lokal forankring

Skoleprogrammet
«Verdensarven som veiviser»

Skiltprogram og KulturPunkt

Samarbeid om informasjonspunkt utenfor bergstaden

INFOBOKS

TOLGA

INFOPUNKT

UTSIKTPUNKT / STEINMUR

PARKERING

RØRGATA

Destinasjonsutvikling

Næringsutvikling på verdensarvverdiene

RØROSMUSEET

MUSEENE I
SØR-TRØNDELAG

Takk for
oppmerksomheten!

